

Geográfus Hírlevél

24.

Következő szám várható megjelenése: 2012. március közepe
Hírzárás: 2012. március eleje

Szeged, 2011. december 12.

Tartalom

Beszámoló

Vitaülés a földrajztanárképzés átalakításáról (<i>Horváth Gergely, Budapest</i>)	3
Meghívó 2011. december 19-re, a következő ülésre.....	6

Ünnep

Dr. Keveiné dr. Bárány Ilona 70 éves	7
<i>(Farsang Andrea, Hoyk Edit, Samu Andrea)</i>	

Konferencia

Térinformatikai konferencia és szakkiallítás a Debreceni Egyetemen	11
<i>(Lóki József, Debrecen)</i>	

Könyvajánló

Rövid recenzió Magyarország földrajzáról (<i>Csorba Péter, Debrecen</i>)	11
--	----

Hírek

Tudományos és oktatási események	14
--	----

Vitaülés a földrajztanárképzés átalakításáról

Mint közismert, a köz- és felsőoktatás tervezett átalakításának egyik sarkalatos pontja a tanárképzés átalakítása, amelynek során a jelenleg érvényes, a bolognai rendszerbe bekényszerített „másfélszakos” tanárképzés helyett remélhetőleg visszaáll a kétszakos, osztatlan tanárképzés. A tanárképzés alapvetéseit a Köznevelési Törvény és a Felsőoktatási Törvény részeként az Országgyűlés jelenleg tárgyalja, a részletek pedig nyilván majd csak a minisztérium rendeleteiből derülnek ki, mégis célszerűnek tűnt, tűnik a változásoknak elébe menni. Ennek érdekében az MTA Földrajz Tudományos Bizottságai Oktatási Albizottsága és a Magyar Földrajzi Társaság Oktatás-módszertani Szakosztálya 2011. október 27-én közösen megrendezte *Fórum a földrajztanárképzés átalakításáról – Megfontolt előkészítés – sikeres változtatás!* című vitaülését. A vitaülésen 30 fő vett részt különböző felső- és közoktatási intézmények képviselőiben.

Megnyitójában *Horváth Gergely*, az Oktatási Albizottság elnöke ismertette a Fórum néhány alapvetését, miszerint ez egy műhely legyen, ahol mindenki kifejtethi minden javaslatát, ötletét, ahol kevésbé a jelenről, inkább a jövőről essék szó, ahol tartalmi, szervezeti és technikai kérdések egyaránt kerüljenek terítékre, ahol keressük azt, ami álláspontunkban közös, vagy legalábbis erősen többségi, és ha sikerül ilyet találni, akkor azt foglaljuk írásba, és juttassuk el minden lehetséges illetékes helyre. Kifejtette azon véleményét, ami szerint országosan „x%-ban” azonos tanterv kellene, meg kellene találni egy arányt a teljesen kötött központi utasításos és a jelenlegi vadliberális rendszer között. Kérdés, vajon meggyőzhető-e erről az egyetemek, intézetek vezetői, és persze hogy mennyi legyen az az „x”? A műhely napirendjét illetően javasolta az alapok, a Nemzeti alaptanterv (NAT) és a Képzési és kimeneti követelmények (KKK), továbbá a tanári kompetenciák kérdésköre, valamint a tanárképzés várható tantervei megvitatását.

Vitaindítójában *Makádi Mariann*, az Oktatás-módszertani Szakosztály elnöke a megjelent törvénytervezeteket elemezve azt vizsgálta, hogy mely jogosan felmerülő kérésekre adnak választ, és mely területeken vannak még nagy bizonytalanságok. Kifejtette, hogy a Köznevelési Törvény tervezete nem ad útmutatást számos alapvető kérdésre, így például lesz-e kerettanterv? Ha lesz, milyen típusú lesz? Mi lesz az érettségi sorsa? A Felsőoktatási Törvény hasonlóképpen nyitva hagy rengeteg kérdést, így például az új tanárképzés bevezetése esetén hogyan lesz átjárás a régi kredites, a mostani MA-s és a leendő új osztatlan képzés között? 4+1-es és 5+1-es képzésre ki képezhet? Melyik képzést indítják, indíthatják az egyetemek és a főiskolák? A különböző végzettségűek mely iskolatípusban és mely korosztályt taníthatnak? Lesz-e „kiegészítő” képzés a 4+1-ben végzetteknek? Ha igen, milyen terjedelemben, milyen tartalommal? És kinek lesz joga ilyen képzést indítani? Lesz-e a tanárképzésben központi tanterv, vagy az intézmények önállóan határoznak-e a tantárgyi struktúráról? Lesznek-e kötött szakpárok (erre volt interjúban utalás), vagy bármely szak párosítható lesz-e bármely szakkal? Ha a tanárképzésnek önálló tantárgyi szerkezete lesz (ami persze jó lenne), akkor mi kötelezi majd az intézményt a megnövekedett feladatok ellátására? Mit jelent a tervezetben szereplő „meghallgatás” a felvételin? Milyen realitása van annak, hogy az új rendszer 2012 szeptemberében induljon? (Józan ésszel nézve már elkéstem, nincs realitása.) Egy-két konkrét kérdést kiemelve rámutatott például a tantárgypedagógiával és oktatóival foglalkozó 34. § félreérthető, sőt többféleképpen érthető megfogalmazására, vagy a tervezett Tanárképzési Központokról szóló 98. § azon gyengeségére, hogy csak éppen az nem derül ki, mi a pontos feladatköre, és az sem, hogy hogyan kell illeszkednie az intézményi hierarchiába (holott ez egyes egyetemeken konzerválhatja a jelenlegi problémákat).

A másik vitaindítóban *Ütőné Visi Judit* a NAT terén várható változtatásokat elemezte. Kifejtette, hogy a nyolc fejlesztési feladat megmaradt. Tulajdonképpen az alapelvek, a célok is. A legfontosabb tartalmi csomópontok, amiben a földrajznak fontos szerepe van: a hon- és népismeret, európai és regionális tudat, környezeti nevelés, felkészülés a felnőtt létre. Fontos a reflektivitás a változó társadalmi igényekre. 6 fő tematikus egység van, amit tartalommal kell kitölteni, ezek: a tér és ábrázolása; az idő; a természeti környezet jelenségei; a társadalmi-gazdasági tér szerveződése és folyamatai; a földrajzi tér regionális szerveződése; globális kihívások. A jelenlegi NAT-tervezet – ami vitaanyag – ad tartalmi útmutatást, de nem köti meg senki kezét.

A vitában – a teljesség igénye nélkül – az alábbi fontosabb vélemények hangzottak el.

Weisburg Tamás (ELTE): a földtudomány (földtan, meteorológia, geofizika), valamint a környezettan tárgyi elemei és szemlélete jelenjenek meg hangsúlyosabban a tanárok felkészítésében.

Horváth Gergely (ELTE): a földtudomány oktatóinak jobban kellene figyelniük arra, hogy mi milyen mélységben és milyen felfogásban szükséges az ő szakterületükből a tanároknak.

Császár Zsuzsa (PTE): a közoktatás meghatározza a tanárképzést; a NAT struktúrája, tartalma, a közoktatásban a földrajznak juttatott óraszám alapján kell döntenet a tanárképzés tantárgyi felépítéséről. Új KKK-t kell készíteni. Munkabizottság üljön össze és tegyen javaslatot arra, mi legyen a képzésben közös. Problémaelemző felfogásra van szükség.

Mika János (EKF): a Föld súlyos problémáinak (köztük fenntarthatóság, éghajlatváltozás, népegyenlőség) tárgyalása minden korosztályban jelenjen meg.

Farsang Andrea (SZTE): úgy tűnik, az eddig ismert tervezetek a szakmódszertant inkább erősítik, és a MRK X. 24-i állásfoglalása is hangsúlyozza, hogy a szakmódszertanosoknak a szakterületek kebelében kell maradni. Problémás, kidolgozatlan viszont a 4+1 és 5+1 viszonya, amelynek terén a kimenetet is el kell különíteni, és eldönteni, mit jelenítsen meg a 60 kredit különbség. A Tanárképzési Központoknak adminisztratív szerepet kell betölteniük, főleg a tanítási gyakorlatra kell koncentrálniuk. Szegeden e téren nem rossz a helyzet.

Teperics Károly (DE): Debrecenben „virtuális” a Központ, valóban az adminisztratív ügyekre és a gyakorlati képzésre irányul a tevékenysége. Viszont nagy kérdés, mi lesz a szakdolgozatokkal, és a záróvizsgáztatás visszakerül-e a szakterülethez?

Lakotár Katalin (NYME): ha mesterdiplomát adnak, akkor kelljen szakmai szakdolgozatot írni; a kérdés inkább az, hogy egyet vagy szaktárgyanként egyet? Ki akkreditálja a tanárszakokat? Központilag megszabott szakpárosítás és mindkét tárgyból emelt szintű érettségi megkövetelése nem biztos, hogy szerencsés, mint ahogy központi tanterv sem. Fontosabb, hogy jól meghatározott, alapos kimenetszabályozás létezzen. A tantervekben pedig jelenjen meg az egyes oktatási intézmények sajátossága, „többlete”. A szakmódszertanos kötelező óraszámának megszabása képtelenség.

Ütőné Visi Judit (EKF): a NAT-ban nem kevés a környezeti tartalom, az más kérdés, hogy magában a tanításban ez mennyiben jelenik meg. A KKK alapvető fontosságú, a kimeneti szabályozás pedig EU-s követelmény. A tantervet stb. illetően legyen egy bizonyos mértékű központi követelmény, de a helyi speciális adottságok is jelenhessenek meg.

Makádi Mariann (ELTE): NAT + KKK → tanterv a sorrend! Egy „tantervi magban” kell gondolkodni, és ezekben a közös „magokban” kellene megegyezni.

Weisburg Tamás (ELTE): nincs már hová hátrálni! Ki kell világosan nyilvánítani, mi az, amit a földrajztanítás fel akar vállalni, és mi az, amit nem.

Vaskor Gabriella (Kempelen Farkas Gimnázium): kimaradt az életpályamodell kiépítése szempontjából a tantárgyhoz kötődő mestertanári, vezetőtanári, mentortanári, kutatótanári, szaktanácsadói és szakértői kompetenciák kiemelése. Továbbá a földrajz tantárgy rangját az adná meg, ha kötelező érettségi tárgy lenne. Probléma a bolognai képzésből kikerült tanárok munkahelyi elhelyezkedése is, kiegészítő képzésükkel foglalkozni kell. Jobb lenne az egységes 4

éves alapképzés a felsőoktatásban, ehhez kellene az egységes képzési követelményrendszer, ami közoktatás érettségi követelményrendszerét is figyelembe veszi. Az 5. évben az egyetemek egyedi arculatukat bemutató alternatív diszciplínákat oktassanak.

A vitát követően a résztvevők kisebb csoportokba rendeződve megvitatták a jelenleg érvényes KKK (képzési és kimeneti követelmények) szövegét, és azokat hat témakörre osztva csoportonként javaslatot tettek a KKK szövegszerű átdolgozására (ezek véglegesítése folyamatban van). A délután folyamán megtisztelte a vitaülést jelenlétével *Vancsó Ödön*, a NEFMI főosztályvezetője, a tanárképzés átalakításának felelőse a minisztériumban, aki válaszolt számos kérdésre, és kérte, hogy a felmerült problémákat írásban is juttassuk el hozzá.

Végül az idő előrehaladta miatt az ülés két napirendi pontja (a tanári kompetenciák és a 4+1-es, illetve 5+1 képzés lehetséges tanterveinek megvitatása) a szervezők javaslatára elmaradt. Az elnök javaslatára a jelenlévők elhatározták, hogy *2011. december 19-én, hétfőn ismét összeülnek* és folytatják a vitát, illetve megtárgyalják a most elmaradt témaköröket.

Az újabb vitaülés előtt célszerűnek tűnik összefoglalni, *melyek azok a fontosabb felmerült kérdéskörök, problémák, amelyek megoldása szükséges lenne.*

- A szakpárosítások kérdésköre: kötött vagy szabadon választott legyen-e? Probléma, hogy gyakran két szak tanítása együtt sem képes kiadni a kötelező óraszámot, főleg a természettudományos tárgyak csekély órászáma miatt.
- A Tanárképzési Központ szerepe és lehetőségei: milyen szerepet töltsön be, miért legyen felelős, mennyiben lehet több a szerepe az adminisztratív feladatoknál és a tanítási gyakorlatok megszervezésénél, koordinálásánál, hogyan lehetne elkerülni, hogy magához ragadja a szakmódszertant?
- Az új KKK létrehozása. A most összehívott tanácskozó szervezet vállalja egy új KKK kidolgozását, kész tárgyalni, egyeztetni a jogalkotókkal, amennyiben annak konkrét javaslatokra és kész szakértői-döntéselőkészítői anyagokra van szüksége.
- A szakmódszertan helye a képzésben. A jelenlévők örömdetesnek tartják a szakmódszertan arányának növekedését és a pedagógiai-pszichológiai tárgyak jelenlegi túlhangsúlyozottságának kiegyenlítését.
- A szakmódszertani oktatók státusza, helyzete, órászáma, a rájuk vonatkozó passzus értelmezése.
- A központi tanterv kérdése. Szükség van-e egy központi tantervi „magra”? Érdemes-e ezt az új KKK alapján létrehozni vagy sem? Határozzunk-e meg kreditarányokat vagy legalább elégséges és szükséges feltételeket ezzel kapcsolatban? Sok érv szól amellett, hogy a tanári szakok tanrendje legyen sokkal kötöttebb, mint a „tudósszakoké”.
- A tervezett 4+1-es és 5+1-es képzések kérdésköre: helyszíne, akkreditációja, különbségének elvi alapja, gyakorlati kivitelezése, kapcsolódásai más képzésekhez, átjárhatóság stb. Lehet-e különbséget tenni tantervi szinten egy olyan intézményben, ahol mindkettőt indítják, és ha igen, akkor hogyan?
- A „+1 év” nem lesz-e inkább elriasztó hatású? Nem lehetne-e – az orvosi rezidensképzés mintájára – valami más nevezéktant adni, és 5+1 helyett csak ötéves tanárképzésről beszélni, „amit egy gyakorló év követ”?
- A kiegészítő képzések helye és szerepe az új közoktatási és felsőoktatási rendszerben.
- A szakmai és tanári szakdolgozat(ok) és záróvizsgá(k) kérdésköre: a jelölt szaktárgyi szakdolgozatot írjon-e, és ha igen, legyenek-e központi követelmények? A záróvizsgát ki és milyen tartalmi követelményekkel bonyolítsa le? Mi ebben a szakterületek, a pedagógiai-pszichológiai képzők és a Tanárképzési Központ szerepe? Hogyan jelenik meg a módszertan, a záróvizsgában?
- A földrajz tantárgy helyzete a közoktatás rendszerében: javul-e? Várható-e az órászámok emelése? Hogyan fog a földrajz megjelenni az érettségi rendszerében?

- A tanártovábbképzések kérdésköre: milyen változások várhatók e téren?
- A speciális földrajztanári kompetenciák kérdésköre.
- A várható felvételi eljárások, a felvételik, illetve meghallgatások egységesítésének lehetősége. Hogyan biztosítható az intézményenként azonos elbírálás?

Az elhangzott és írásba beérkezett vélemények, összefoglalók alapján összeállította:

Horváth Gergely, Budapest

Meghívó

Mint ismeretes, az MTA X. Osztálya Földrajz Bizottságainak Oktatási Albizottsága és a Magyar Földrajzi Társaság Oktatás-módszertani Szakosztálya ez év október 27-én *Fórum a földrajztanárképzés átalakításáról; megfontolt előkészítés -- sikeres változtatás!* címmel vitaülést rendezett. Az ülés vége felé egyöntetű állásfoglalás született arról, hogy a vitát folytatnunk kell, és időpontként meg is egyeztünk a december 19-i, hétfői napban. Erre az újabb ülésre az Albizottság és a Szakosztály nevében ez úton tisztelettel meghívunk minden érdeklődőt. Kezds 10 órakor, a helyszín ismét az ELTE lágymányosi épületegyüttesének A épülete, de ezúttal az I. emeleti Dékáni Tanácsterem (1.129, a Dunára néző kapu felett).

A vitaülés során először Visi Judit tartja meg a múltkori ülésünkön elmaradt *A tanári kompetenciák leírása – egy TÁMOP-os pályázat a pedagógusok szakmai fejlettségi szintjéről* című beszámolóját. Ezt követően a megújításra váró képzési és kimeneti követelmények (KKK-k) átfogó megvitatására kerülne sor (az eddig beérkezett és a beérkező anyagokat szétküldjük), erre épülne harmadik megvitatandó témaként a tervezett egyetemi és főiskolai kimenetű tanárképzések szakmai és módszertani „magjának” egy lehetséges egységesítése, minimális követelményrendszerének megfogalmazása. Utóbbival kapcsolatban kérünk mindenkit, alapvetően ne tantervi hálókbán gondolkozzon, hanem tartalmi elemekben, lett legyen az akár egy „nagy egység”, akár csak valamely kis „részterület”, amelynek – közös megítélésünk szerint – helye van a földrajztanárképzésben.

az Albizottság részéről **Horváth Gergely**,
a Szakosztály részéről **Makádi Mariann**

U.I. Akik gépkocsival óhajtanak jönni, azok írják meg 1-2 nappal az ülés előtt az autójuk rendszámát és típusát, hogy behajtási engedélyt kérhessünk számukra.

Dr. Keveiné dr. Bárány Ilona 70 éves

2011. szeptember 23-án töltötte be dr. Keveiné dr. Bárány Ilona tartalmas és mozgalmas életének 70-ik esztendejét. Ennek tiszteletére szervezett ünnepséget a Szegedi Tudományegyetem Rektori Hivatalában az SZTE TTIK Földrajzi és Földtani Tanszékcsoportja, Éghajlattani és Tájföldrajzi Tanszéke, valamint a Természeti Földrajzi és Geoinformatikai Tanszéke. A rendezvényen az egész ország neves földrajz-kutatói tiszteletüket tették. A professzorasszony munkásságát méltatta dr. Hernádi Klára, az SZTE TTIK dékánasszonya, egykori és jelenlegi kollégái közül dr. Unger János, az Éghajlattani és Tájföldrajzi Tanszék vezetője, dr. Mezősi Gábor, a Természeti Földrajzi és Geoinformatikai Tanszék vezetője, ezenkívül dr. Szabó József, a Magyar Földrajzi Társaság elnöke. Egykori tanítványai közül dr. Farsang Andrea, dr. Hoyk Edit és még sokan mások is emlékeztek.

Amit mindnyájan kiemelték, hogy a tanárnő sokféle kurzust tartott és több ezer hallgatót oktatott, akik közül sokan szerepeltek sikeresen a tudományos diákköri versenyeken, illetve többen közülük később maguk is a felsőoktatás területén helyezkedtek el. Sikeresen ismerte fel tanítványaiban a tehetséget és segített nekik a kibontakozásban. Szakmai elismertségét több rangos elismerés támasztja alá, illetve a földrajzosok közül első nőként kapta meg az MTA doktora címet. Helytállt szakmailag, emberileg, saját elmondása alapján a családja és a kollégái hathatós támogatásától körülvéve.

Ezúton is kívánunk neki jó erőben és egészségben eltöltött további szép éveket!

Az alábbiakban közöljük két volt diákjának, **Farsang Andrea** és **Hoyk Edit** köszöntőjét.

Tisztelt Tanárnő, kedves Baba!
Tisztelt Ünneplő kollégák!

Márai Sándor Füves könyvéből vett idézettel kezdem köszöntőmet.

A hétköznapokról és az ünnepről

„Nézz utána, hogy minden napból, a legközönségesebb, sivár hétköznapból is ünnepet csinálj, ha pillanatokra is! Egy jóindulatú szóval. Méltányos cselekedettel. Udvarias mozdulattal. Nem kell sok az emberi ünnephez. Minden napba belecsempészhetsz valamilyen varázsos elemet, megajándékozhatod magad egy könyv igazságának negyedórás élményével, valamilyen homályos fogalom megismerésének kielégülésével, környezeted vigasztalásával vagy felderítésével. Az élet gazdagabb lesz, ünnepebb és emberibb, ha megtöltöd a hétköznapok néhány percét a rendkívülivel, az emberivel, a jóindulatúval és az udvariassal; tehát az ünneppel.”

Szeptember 23-a van, péntek, hétköznap. Nem piros betűs nap a naptárban. Mégis sokan éreztük úgy, hogy e hétköznap ünneppé válik számunkra azon egyszerű tény okán, hogy a nagyszerű kolléga, a számunkra meghatározó tanár e napon ünnepli 70. születésnapját.

Úgy gondolom, hogy az a tény, hogy számos szakterületről, az ország közelebbi és távolabbi pontjaiból egyaránt ilyen sokan összegyűltünk ez alkalomból, nem csupán a kiemelkedő szakmai tevékenységének, hanem legalább annyira egyéniségének, emberi értékeinek is köszönhető.

Baba 1965 óta dolgozik az egyetemen, az egyetemért. Ha nekem, aki ezen eltelt 45 évből csupán az utóbbi 25-nek - kezdetben hallgatójaként, szakdolgozójaként, majd doktoranduszaként s végül kollégaként – voltam tanúja, össze kellene foglalnom a szakmai, emberi vonásait, a szakmai elkötelezettségen túl az emberi értékek iránti érzékenységét, következetességét emelném ki.

Kedves Baba!

Eljöttünk ünnepelni, köszönteni a tudóst, az első női akadémiai doktort a földrajztudomány területén. Példát jelent ez számunkra, akik nőként, anyaként próbálunk helytállni a tudományos életben.

Köszöntjük az elhivatott tanárt, aki az egyetemi katedrán, annak szerteágazó tudományos, tudományszervező, sokszor bürokratikus útvesztőjében a **TANÁRSÁGOT** (csupa nagybetűvel írva), mindig minden körülmények között a többi tevékenységgel egyensúlyban művelte. Mester tanári kinevezés, Felsőoktatásért emlékplakett (hogy csak néhányat emeljek ki a kitüntetések sorából) nem juthatott méltóbb kezekbe, hiszen előadásaidra soha senki nem a katalógus kényszer miatt járt ill. jár. Az otthonról sokszor igen távolra szakadt diákság számára rengeteg esetben Te jelentetted (és jelented még ma is) azt a támaszt, akivel nem csak a szakmáról, hanem a hétköznapi gondokról is beszélni lehet. Különös érzékenységgel figyelted hallgatóidat, keresve, s kiemelve a tehetséget, ugyanakkor fáradságot nem kímélve terelgetted a középszerűt. Köszönhetjük ennek sokan – itt a sorok közt is ülnek jó néhányan – hogy méltó szakmai környezetet, útmutatást kapva tudományos pályára léphettünk.

Köszöntjük azt a kollégát, főnököt, akiben megvan az a bölcsesség, hogy szakmai, tudományos és egyetemi hierarchiában történő előrehaladásod az emberi kapcsolataidban sosem éreztetted. Közvetlenséged, nyitottságod mindez sosem befolyásolta.

Szintén Máraitól vett gondolatokkal élve:

(Arról, hogy tüzet gyújtani is nehéz)

„Megfigyeltem, hogy már tüzet gyújtani is nehéz. Egy cserépkályhában, lobbantó forgáccsal, újságpapírral és száraz fahasábokkal olyan tüzet gyújtani, mely a hideg kályhában lángra kap, eleven marad: már ehhez is ügyesség kell és gyakorlat. Azt hiszed, valamilyen egyszerű és alantas feladat ez, melyet minden szurtos szolgáló elvégez. De kísérelj csak meg, te, bölcs és gyakorlott kezeiddel, s tapasztalod majd, milyen ügyes-bajos feladat ez, mennyi tapasztalás és kézügyesség kell hozzá!”

Igen, megtapasztaltam. Nehéz tüzet gyújtani, nehéz a diákjaim tömegében felfigyelni a tehetségre, nehéz rávezetni az adottságaira, s nehéz a neki megfelelő pályára segíteni az arra érdemest. Köszönöm, hogy felfigyeltél rám, s hogy arra a pályára tereltél, melyet azóta is hivatásomnak vallok!

Kívánom, hogy e napot ne egy nagy egész lezárásaként éld meg! Kívánom, hogy egy mérföldkő legyen csupán a jól járható úton! Kívánom, hogy a jövőben is megtaláljanak azok a szakmai kihívások, melyek nyomán újabb sikeres munkák, cikkek, szakdolgozatok, doktori disszertációk fognak születni!

Isten éltesen sokáig!

Farsang Andrea, Szeged

Az ünnepelt, lánya társaságában (fotó: Karancsi Zoltán)

Tisztelt Ünnepelt, kedves Kollégák, kedves Baba!

Megtiszteltetés, hogy az egykori tanítványok közül én lehetek az egyik, aki köszönt Téged ezen a jeles napon. Mi akkor találkoztunk először, amikor történelem-földrajz szakra felvételiztem. Nővérem előző este, biológusként, annyit mondott nekem, hogy ő nem ismeri a földrajz tanszékeket, csak egyetlen nevet ismer, Kevei Ferenc révén, akit ő nagyon kedvel. Én csak annyit mondtam, hogy valószínűleg nincs olyan szerencsém, hogy összefussak vele a felvételin. Hát volt... Így tulajdonképp mondhatom azt, hogy engem Baba vett fel az egyetemre.

Kicsivel később, amikor már mint oktatót volt alkalmam megismerni, egy precíz, nagy tudású, elkötelezett, igazságos és megértő tanárt és embert ismertem meg benne. Amikor hallgatói pályafutásomat az első diploma után geográfusként folytattam, nem volt kérdéses számomra, hogy szakmai tekintetben olyan témához kapcsolódjak, ami hozzá kötődik.

A karsztok iránti érdeklődésnél persze Jakucs professzor nevét is mindenképpen meg kell említeni, aki a hazai karsztkutatásban elévülhetetlen érdemeket szerzett. A témában tartott motiváló előadásain túl több karsztos tanulmányutat is szervezett, és ezek közül, elsősévesként, az 1990-es jugoszláviai karsztexpedíción volt szerencsém részt venni. Talán az volt a legnagyobb ilyen típusú vállalkozás, amelyről videó film is készült. A film végén Jakucs professzor az út célkitűzései között a következőt is megemlítette: földrajz szakos hallgatóink számára olyan útravalót adni, ami nagymértékben fokozza elkötelezettségüket, és szakmaszeretetüket. Immár több, mint 20 év távlatából mondhatom, nem csak a magam, hanem a többi akkori hallgató nevében is, hogy ez az akkor megfogalmazott célkitűzés – nem utolsó sorban Babának is köszönhetően – maximálisan megvalósult.

Baba iskolateremtő tevékenységének köszönhető, hogy előbb demonstrátorként, majd doktorandusz hallgatóként mellette, és az ő iránymutatásai alapján ismerkedhettem meg a karsztokkal, a karsztokológiával és a tájökológiával. Büszke vagyok arra, hogy azok közé tartozhatom, akik az ő egykori tanítványának mondhatják magukat, és mellette lehettem több

tanulmányúton és konferencián is. Az egyetem azon oktatói közé tartozik, aki egy kiváló tanártól elvárható mértéknél jobban figyelt és figyel arra, hogy elindítsa és egyengesse a körülötte lévő hallgatók, doktoranduszok útját.

Ehhez az odafigyeléshez lehet kapcsolni jelenlegi munkahelyemet, a Kecskeméti Főiskola Környezettudományi Intézetét is, ami szinte egy időben jött létre a doktori fokozatom megszerzésével, egyben állás-kereséssel, és amelynek akkori vezetője Buzás István volt, akit az egyetemi éveimig visszanyúló, több évtizedes ismeretség köt össze Babával.

Ami a szakma tiszteletén és szeretetén túl szintén Babához fűződik, az egy igazi példamutatás, egy elvárásokkal átitatott, ugyanakkor emberséggel vegyes hozzáállás kollégákhoz és hallgatókhoz egyaránt. Bízom benne, hogy az elkövetkezendő évek során én is hasonló módon fogom tudni végezni munkámat.

Befejezésül annyit mondanék, hogy a születésnapok egészségesek. A statisztikák szerint azok élnek a legtovább, akiknek a legtöbb van belőle.

További eredményes, aktív és egészségben eltöltött éveket, és nagyon boldog születésnapot kívánok!

Hoyk Edit, Kecskemét

Az elhangzottak alapján az ünnepi beszámolót összeállította:

Samu Andrea, Szeged

Térinformatikai konferencia és szakkiállítás a Debreceni Egyetemen 2011. május 19-20-án

Az év végéhez közeledve – felidézve a történeteket – számolok be a Debrecenben másodszer megrendezett térinformatikai konferenciáról és szakkiállításról.

Az elmélet és a gyakorlat találkozása című konferenciát – az előző évihez hasonlóan – a Debreceni Egyetem Földtudományi Intézete, az MTA Földrajzi Tudományos Bizottság Geoinformatikai Albizottsága, az MTA DAB Környezettudományi Bizottsága, és az eKÖZIG ZRT. rendezte a Debreceni Egyetemen.

A konferencián és szakkiállításon az ország különböző felsőfokú intézményeiből, térinformatikával foglalkozó munkahelyeiről 145 fő vett részt. A konferencia fontos résztvevőinek tekintettük a szakkiállítókat, akik az egyetem Diszudvarán a legújabb műszereket, illetve a munkahelyeiken előállított térinformatikai témájú alkalmazásokat mutatták be.

A konferencia szakmai programja megnyitó plenáris ülésből, 12 szekcióülésből, poszter szekcióból, fórumból és szakkiállításból tevődött össze. A kétnapos program első estéjén a konferencia résztvevői baráti találkozón vettek részt.

A megnyitó plenáris ülésen a résztvevőket üdvözölte Fábíán István professzor, a Debreceni Egyetem rektora, Barkóczy Zsolt a HUNAGI elnöke és Papp László Debrecen város alpolgármestere. Az üdvözlő személyek hangsúlyozták, hogy a következő években is szívesen látnának hasonló konferenciát Debrecenben. Az üdvözlések után Fekete Gábor az IKM e-közigazgatásért felelős helyettes államtitkára, és Detrekői Ákos akadémikus tartott szakmai előadást.

A plenáris előadásokat követően 12 szekcióban 71 előadás hangzott el, amelyek a térinformatika legújabb eredményeivel és gyakorlati alkalmazásával foglalkoztak. A két poszter szekcióban 18 kutatás/alkalmazás bemutatására került sor. Örvendetes, hogy az előző évi konferencia hírére már több ifjú geoinformatikus, továbbá a geográfus MSc képzésre járó és doktorandusz hallgató mutatta be eddig elért eredményét.

A konferencián elhangzott előadások tanulmányai, poszterek ismertetői 500 oldalas lektorált kötetben jelentek meg, amelyet a konferencia regisztrált résztvevői átvehettek, de a téma, illetve a konferencia iránt érdeklődők a teljes kötetet a konferencia honlapjáról letölthetik.

A konferencia honlapjának a címe:

<http://geogis.detek.unideb.hu/Konferencia2011/>

A konferenciát értékelés és fórum zárta, ahol a megjelent résztvevők egyrészt bíztatták a szervezőket a jövő évi konferencia szervezésére, másrészt egy ajánlást fogalmaztak meg, illetve fogadtak el, amelyet eljuttattak a döntéshozókhoz. Az ajánlás teljes szövege a honlapon elérhető.

A szervezők abban a reményben fognak hozzá a 2012. évi térinformatikai konferencia szervezéséhez, hogy a geográfus kollégák még nagyobb számban vesznek részt előadásokkal, poszterekkel és ezzel is a földtudományok hírnevét növelik. A következő konferenciára még több egyetemi hallgatót és oktatót várunk, akiknek **Térinformatika (GIS) az oktatásban** címmel külön szekciót tervezünk.

Lóki József, Debrecen

Rövid recenzió Magyarország földrajzáról

Mezősi Gábor: *Magyarország természetföldrajza*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 2011. 393.

Forduljon bárhogya hazai földrajzoktatás zötyögős szakere, határozzunk bármilyen forradalmi megújulásról, egy valamiben biztosak lehetünk, hogy ennek a 93 ezer négyzetkilométernyi hazának természetföldrajzát nem lehet kihagyni sehol az általános iskolától az egyetemig terjedő oktatási tematikák összeállításakor. A hazai földjének leírása elválaszthatatlan része a közneveléstől a tudományos pályára történő felkészítésig, az oktatás minden szintjén. Kezdve attól az Unióban egyre határozottabban érvényesülő tendenciától, hogy az európai identitás erősítésének egyik alappillére a földrajzi környezet, a tájak, a tájhasználat ismerete, egészen az önkormányzati pályázatokhoz kötelezően mellékelendő környezetvédelmi programok elkészítéséig sehol sem nélkülözhető az az ismeret, amit az ország természeti földrajzáról készített leírások tartalmaznak. Nem véletlen, hogy a geográfia széles szakmai körökben legismertebb és használt „bestsellere” a Kistájkataszter, ami lényegében kistájakra bontott természeti és társadalomföldrajz.

Bár Magyarország természetföldrajzi leírásának folyamatos aktualizálása eminens érdeke az egész geográfiának, feltűnő, hogy milyen ritkán sikerül ezt a kívánalmat valóban korszerű, összefoglaló munkával teljesíteni. A felsőoktatásban nemzedékek tucatjai nőttek fel „a Bulla”, a „kék Magyarország” egyetemistáknak, főiskolásoknak szánt kötetein. Az elmúlt 20 évben néhány egyetemi jegyzetben (Martonné Erdős Katalin, Debrecen és Lovász György, Pécs) igyekeztek a szerzők szintetizálni az újabb ismereteket, míg 2011-ben végre kézbe vehettük Mezősi Gábor professzor úr Akadémiai Kiadónál megjelentetett Magyarország természetföldrajzát. Ez a kötet joggal számíthat arra, hogy az ország minden felsőoktatási intézményében, ahol van földrajz/geográfus/földtudományi képzés megkerülhetetlen forrás lesz.

Egy ilyen témájú, tankönyvi használatra szánt kötet megírása azért várat magára néha évtizedekig, mert természetesen a hazai földrajzi környezettel kapcsolatban szaporodnak a leggyorsabban az ismeretek. Nagyszámú doktori értekezés, szakkikkek tucatjai foglalkoznak a magyar tájak új megvilágításba került klasszikus geomorfológiai, éghajlattani, vízrajzi, talajtani és biogeográfiai adottságaival, amit a szerzőnek át kellett tekinteni. Örömmel látjuk, hogy az évtizedek óta jól ismert ábrák mennyivel hatásosabbak átrajzolt, színes változatban, hogy bőséges illusztrációs anyag segíti a megértést, két mellékletben megtaláljuk a hazai tájak tájöldrajzi egységeinek felsorolását, illetve a főbb tájtípusok megnevezését, végül hogy jól szerkesztett, tipográfiaiailag igényesen elkészített kötetéről van szó. A recenzens elsősorban mégis azt a korszerű szemléletet kívánja kiemelni, amely révén a fenti hagyományos fejezeteken túl feltűnően nagy terjedelemben olvashatunk a geotermikus energia felhasználási lehetőségeitől a

globális klímaváltozáson és Új Vásárhelyi Terven keresztül a Natura 2000 területekig mindazon témákról, ami része a gyorsan átalakuló földrajzi környezetünknek.

Határozottan új szemléletű tankönyv, amely az aktuális témák bevonásával persze a gyorsabb elavulás veszélyét is vállalta. A szerzőnek igen alaposan mérlegelnie kellett, hogy milyen mértékben mélyüljön bele a környezetváltozás, a környezethasználat számos vitatott kérdésébe, a klímaváltozástól és a fosszilis energiahordozók kiaknázásától a rekreációs kapacitásig. Az évtizedes oktatói és kutatói tapasztalat birtokában Mezősi Gábornak sikerült belül maradni a szakmai hitelességen, a tudományosan még nem teljesen letisztult vélemények mértéktartó interpretálásánál. A szerző azt a feladatot is sikeresen oldotta meg, hogy a kötet első 200 oldala általános természetföldrajzi fejezeteket tartalmaz – a földtörténeti domborzatfejlődéstől a természetes növénytakaró leírásáig –, majd következik a regionális természetföldrajzi vázlat, vagyis hazai nagytájak egyenként 30-40 oldalnyi bemutatása. Ez utóbbi fejezetekben minden nagytáj esetében olvashatunk a környezeti értékekről, konfliktusokról, veszélyekről és kockázatokról is.

A könyv három alfejezetét Kiss Tímea írta, egy további alfejezet elkészítésében pedig Bata Teodóra volt a szerző segítségére.

Csorba Péter, Debrecen

Tudományos és oktatási események

Itthon

2012. március 2. **Több nemzetiségű államok keletkezése és bukása – a Monarchia és az utódállamok története, földrajzi és regionális folyamatok.** Szeged

Információ: gulyas1@t-online.hu

2012. május 24-25. **III. Térinformatikai Konferencia és Szakkiállítás.** „Az elmélet és gyakorlat találkozása”. Debrecen.

Infó: loki.jozsef@science.unideb.hu

2012. szeptember 5-7. **VI. Magyar Földrajzi Konferencia. Kockázat – Konfliktus – Kihívás.** Szeged.

<http://www.geo.u-szeged.hu/hirek/konferencia.html>

Infó: foldrajz@gmail.com

2012. augusztus 30.- szeptember 1. **V. Magyar Tájökológiai konferencia.** Sopron.

Web: <http://evgi.emk.nyme.hu/index.php/20647/?&L=4>

Infó: tajtudomany@emk.nyme.hu

Külföldön

2011. december 17. **Tulogdy János – Nagy Lajos emlékkonferencia.** Kolozsvár.

Infó: emt@emt.ro

2012. január 23-25. **GIS Ostrava 2013, Surface Models for Geosciences.** Osztrava, Csehország.

<http://gis.vsb.cz/gisostrava/>

2012. január 24-25. **Landscape and Health.** Birmensdorf, Svájc.

http://www.wsl.ch/dienstleistungen/veranstaltungen/veranstaltungskalender/landscapeandhealth2/index_EN

2012. február 13-16. **The 6th East Asia Regional Conference on Alternative Geographies.** Selangor, Malaysia.

<http://6thearcag-ukm.webs.com/>

2012. március 16-17. **GI Zeitgeist 2012.** Münster, Németország.

<http://www.gi-zeitgeist.uni-muenster.de>

2012. március 29-30. **Társadalomföldrajzi kihívások a XXI. század Közép-Európájában.** Beregszász, Ukrajna.

<http://www.kmf.uz.ua/hun114/index.php/szekcio-blog/40-felhivas/631-jelentkezési-felhivas.html>

2012. március 20-21. **Water & Environment 2012.** London, Nagy-Britannia.

<http://www.ciwem.org/events/annual-conference.aspx>

2012. április 25-27. **Urban Water 2012.** New Forest, Nagy-Britannia.
<http://www.wessex.ac.uk/12-conferences/urban-water-2012.html>

2012. május 7-9. **7th International Conference on Urban Regeneration and Sustainability.** Ancona, Olaszország.
<http://www.wessex.ac.uk/12-conferences/sustainable-city-2012.html>

2012. május 15-17. **Land Degradation and Challenges in Sustainable Soil Management.** Izmir, Törökország.
<http://soilcongress.ege.edu.tr/>

2012. május 29-31. **Mountain Resource Management in a Changing Environment.** Katmandu, Nepál.
<http://www.himUNET.com/downloads/international-symposium-may-2012.pdf>

2012. június 1-2. **Geography and Global Understanding: Connecting the Sciences.** Dublin, Írország.
<http://www.eurogeography.eu/conference/dublin-2012/dublin2012.html>

2012. július 2-6. **The 4th International Congress of ECSSS – Eurosoils 2012.** Bari, Olaszország.
<http://www.eurosoil2012.eu/>

2011. július 8-12. **Davos Atmosphere and Cryosphere Assembly 2013, Ace & Air – Process Interactions.** Davos, Svájc.
<http://www.daca13.org/index.html>

2012. július 8-12. **Global Conference on Global Warming-2012.** Isztambul, Törökország.
<http://www.gcgw.org/gcgw12/index.php?conference=gcgw&schedConf=gcgw12>

2012. július 22-27. **2nd International Conference on Hydropedology.** Lipcse, Németország.
<http://www.ufz.de/hydropedology2012/hydropedology/home.html>

2011. augusztus 26-30. **IGC Cologne 2012. Down to Earth. 32nd Geographical Congress.** Köln, Németország.
Info: <http://www.igc2012.org/frontend/index.php>

2012. szeptember 5-7. **Water Resource Management.** Gaborone, Botswana.
<http://www.iasted.org/conferences/home-762.html>

2013. május 21-24. **BIOHYDROLOGY 2013.** Landau, Németország.
<http://www.biohydrology2013.de/>

2014. június 8-13. **World Congress of Soil Science – Soils Embrace Life and Universe.** Csedzsu-sziget (Jeju), Dél-Korea.
<http://www.20wcss.org>